

“Priekšlikumu izstrāde Nacionālā meža monitoringa pilnveidei, ietverot meža bioloģiskās daudzveidības monitoringa, otrā līmeņa gaisa piesārņojuma ietekmes monitoringa un egļu astonezību mizgrauža monitoringa komponentus, kā arī konsultatīvi zinātniskajam atbalstam Latvijas pozīcijas sagatavošanai par Eiropas Parlamenta un Padomes regulas projektu par Eiropas mežu noturību veicinoša monitoringa satvaru, kuru īsteno Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava"

Izpildītājs: LVMI “Silava”

Projekta mērķis / pamatojums

Pilnveidot Nacionālo meža monitoringu, lai nodrošinātu objektīvu, zinātniski pamatotu, aktuālu informāciju par meža ekosistēmu stāvokli, bioloģisko un ģenētisko daudzveidību, kā arī mežsaimniecības biotiskajiem riska faktoriem.

Klimata pārmaiņas, gaisa piesārņojums, biotiskie riski un saimnieciskā darbība būtiski ietekmē meža ekosistēmu, tādēļ ir nepieciešama regulāra un sistemātiska meža monitoringa datu iegūšana. Nacionālais meža monitorings nodrošina uzticamu, salīdzināmu un zinātniski pamatotu informāciju par meža resursiem, bioloģisko daudzveidību un meža veselības stāvokli, ko izmanto gan nacionālā, gan Eiropas Savienības līmenī. Šie dati ir būtiski Latvijas starptautisko saistību izpildei klimata politikas, bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas un ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas jomā. Nacionālā meža monitoringa pilnveidošana ļaus savlaicīgi identificēt izmaiņas meža ekosistēmās un sniegs atbalstu politiku veidotājiem, un lēmumu pieņēmējiem, uzlabojot meža apsaimniekošanas lēmumu kvalitāti, kā arī iegūs informāciju Eiropas Parlamenta un Padomes 2024. gada 24. jūnija Regulā (ES) 2024/1991 par dabas atjaunošanu un ar ko groza Regulu (ES) 2022/869 (turpmāk – Dabas atjaunošanas regula) noteikto Latvijas saistību izpildei.

Latvijas Valsts mežzinātnes institūts “Silava” (turpmāk – LVMI Silava) īsteno nacionālā meža monitoringa programmu, pamatojoties uz Meža likuma 29¹. pantu un šobrīd saskaņā ar Ministru kabineta 2022. gada 18. janvāra noteikumiem Nr. 51 “Nacionālā meža monitoringa noteikumi”. Atbilstoši noteiktajām metodikām LVMI Silava veic piecus

monitoringa veidus: meža resursu monitoringu, pirmā un otrā līmeņa gaisa piesārņojuma ietekmes novērtēšanas monitoringu, mežsaimniecības biotisko riska faktoru monitoringu un meža bioloģiskās daudzveidības monitoringu.

Pilnveidojot Nacionālo meža monitoringu, tiks precizēta mežsaimniecības biotisko riska faktoru monitoringa metodika egļu astonezību mizgrauža izplatības novērošanai, pagarinot mizgraužu novērtēšanas laika periodu. Mežsaimniecības biotisko riska faktoru monitoringa metodikā papildus briežu dzimtas pārnadžu radīto bojājumu monitoringam piezū, egļu un apšu jaunaudzēs paredzēts iekļaut arī bojājumu uzskaiti bērza jaunaudzēs, ņemot vērā staltbriežu populācijas pieaugumu. Bojājumu uzskaitē tiks veikta 100 bērzu jaunaudzēs, vienlaikus pilnveidojot attiecīgo monitoringa metodiku. Tāpat mežsaimniecības biotisko riska faktoru monitoringa ietvaros paredzēts pagarināt egļu astonezību mizgrauža izplatības novērošanas sezonu, un attiecīgi aktualizēt metodiku.

Latvijas starptautisko saistību īstenošanai saskaņā ar Dabas atjaunošanas regulas 12. pantu 2026. gadā jāiesniedz šādi meža ekosistēmu indikatoru skaitliskās vērtības par stāvokli uz 2024. gada 18. augustu: stāvoša atmirusī koksne, guloša atmirusī koksne, nevienmērīgas vecumstruktūras mežu īpatsvars, meža savienotība, organiskā oglekļa uzkrājums minerālaugsnēs, to mežu īpatsvars, kuros dominē autohtonas koku sugas, kā arī koku sugu daudzveidība. Dabas atjaunošanas regula paredz arī iepriekšminēto indikatoru turpmāku monitoringu. Tāpēc nepieciešams papildināt Nacionālo meža monitoringu ar Dabas atjaunošanas regulā noteikto meža ekosistēmas indikatoru novērtēšanas metodiku un noteikt šo indikatoru skaitliskās vērtības uz 2024. gada 18. augustu. Iepriekšminētā informācija nepieciešama arī Nacionālam plānam meža ekosistēmu atjaunošanai atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes regulai (ES) 2024/1991 Par dabas atjaunošanu un ar ko groza Regulu (ES) 2022/869.

Darba uzdevumi

- 1) Novērtēt augu sabiedrību un epifitus, epiksīlus vismaz 100 meža resursu monitoringa parauglaukumos.
- 2) Veikt atmirušās koksnes padziļinātu vērtējumu visos meža resursu monitoringa parauglaukumos, kuros ir atmirusī koksne.
- 3) Veikt bioloģiskajai daudzveidībai nozīmīgu struktūru monitoringu visos meža resursu monitoringa parauglaukumos, kuros aug koki.

- 4) Veikt meža ģenētiskās daudzveidības monitoringu divās meža ģenētisko resursu audzēs un divās sēkļu plantācijās.
- 5) Veikt Otrā līmeņa gaisa piesārņojuma ietekmes novērtēšanas programmas saskaņā ar ICP Forests vadlīnijām obligāti nosakāmo parametru monitoringu divos parauglaukumos.
- 6) Egļu astoņzobu mizgrauža lidošanas aktivitātes laikā turpināt veikt papildu uzskaiti feromonu slazdos līdz 15. septembrim.
- 7) Pilnveidot mežsaimniecības biotisko riska faktoru monitoringa metodiku, pagarinot egļu astoņzobu mizgrauža lidošanas aktivitātes uzskaiti feromonu slazdos no 15. aprīļa līdz 15. septembrim, kā arī papildināt to ar briežu dzimtas pārnadžu radīto bojājumu uzskaiti bērzu jaunaudzēs.
- 8) Pilnveidot Nacionālo meža monitoringu, iekļaujot tajā Dabas atjaunošanas regulā noteikto meža ekosistēmas indikatoru novērtēšanas metodiku un noteikt šo indikatoru skaitliskās vērtības par meža stāvokli uz 2024. gada 18. augustu.